

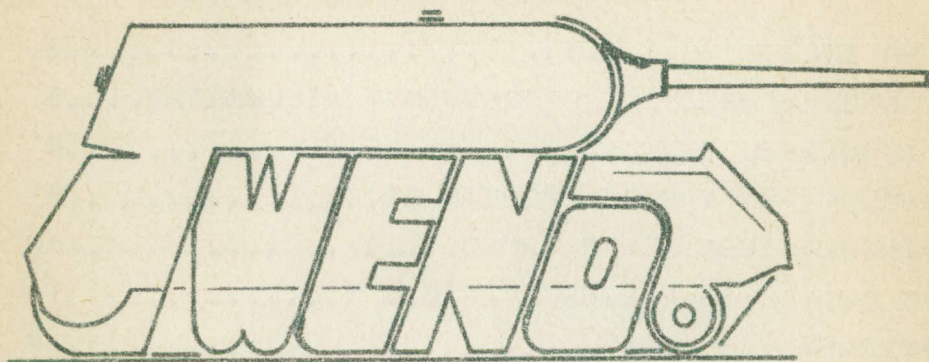
DE TANK

ORGAAN van de TWENOT
postbus 357
ZWOLLE.

(augustus 1977)

DE TANK. 7. (augustus 1977)

Orgaan van de

TWEEDE NEDERLANDSE ORGANISATIE van TANKHOBBYISTEN.

Postbus 357
Zwolle
Tel.:

abbonement : f12,- per half jaar (3 nummers)
proefnummer : f 3,50
oud nummer : f 4,-

Betalingen: gironummer t.n.v.
L.J.van der Velden te Zwolle.

INHOUDSOPGAVE.

TER INLEIDING.....	3
ROUTEBSCHRIJVING BIJEENKOMST WILLEMSTAD....	5
FINANCIEEL VERSLAG.....	6
RESULTATEN VAN DE ENQUETE (2).....	8
VINDPLAATSEN ECHTE TANKS.....	10
DE DUITSE SS-PANZERDIVISIES. I.....	11
BRIEVEN VAN LEDEN.....	14
VRAGENRUBRIEK.....	21
BOEK EN TIJDSCHRIFT.....	26
MODERNE TANKONTWIKKELING.....	29
EEN VERLAAT SCHOT.....	30
TE KOOP.....	31
FOTOSERVICE.....	32
OUDE NUMMERS.....	32

Afbeelding voorpagina: R-35 (Frankrijk).

TER INLEIDING:

In dit najaar worden door de TWENOT weer bijeenkomsten georganiseerd.

De eerste betreft een regionale bijeenkomst, te houden op zaterdag 24 september 1977 in Willemstad (N.-Br.)-Helwijk, ten huize van J. Janse, [REDACTED].

Een routebeschrijving vindt u elders in het blad.

De bijeenkomst is in de eerste plaats bedoeld voor leden 'in de buurt' van Willemstad, dus Zuid-Nederland en België.

Indien u van plan bent te komen, stuur dan onderstaande strook ingevuld op naar ons postbusnummer 357 in Zwolle.

De Grote TWENOT-bijeenkomst zal zeer waarschijnlijk plaats vinden op zaterdag 19 november 1977 in Volkel (N.-Br.).

Nadere gegevens hierover zult u aantreffen in de volgende "TANK".

Ondergetekende zal zaterdag 24 september 1977 aanwezig zijn op de regionale bijeenkomst in Willemstad (N.-Br.).

Naam: .....

Woonplaats: .....

Telefoon: .....

Handtekening:

Bij de "TANK" 8 komt een extra bijlage, met daarin de ledenlijst, gekoppeld aan enkele gegevens verkregen uit de enquête.

Degenen, die het enquête-formulier tertijd niet hebben geretourneerd of nadien lid zijn geworden, kunnen toch hieraan mede werken, door naar ons de gegevens te sturen over:

- de schaal waarin u meestal werkt,
- welke voertuigen u meestal als modelbouwer maakt, b.v. tanks, pantserwagens, enz.
- naar welke periode in de pantserhistorie uw grootste belangstelling uitgaat.

In verband met deze bijlage zou ik u willen vragen in uw correspondentie met de TWENOT uw telefoonnummer te vermelden.

LEDENLIJST.

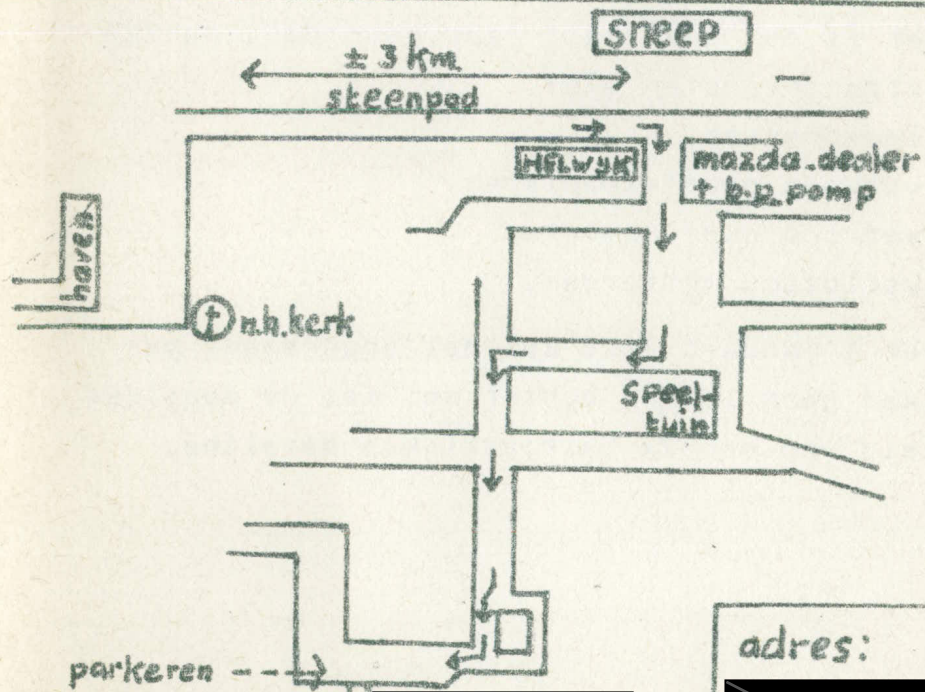
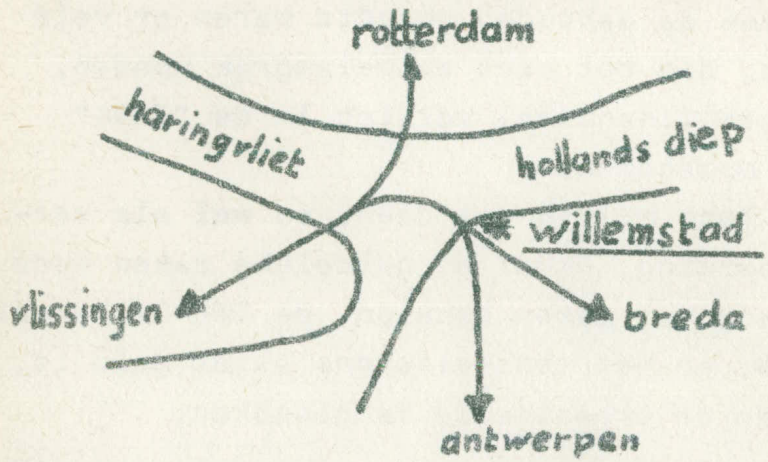
Als nieuwe leden kunnen wij noteren:

-G.Hoefman, [REDACTED]

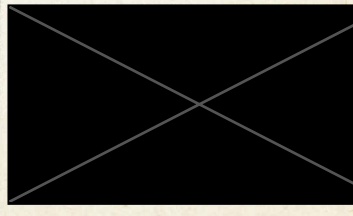
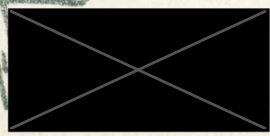
-A.Vollema, [REDACTED]

-E.H.Elsebroek, [REDACTED]

ROUTEBSCHRIJVING BIJENKOMST WILLEMSTAD.

adres:

FINANCIEEL VERSLAG.

Blijkens de gehouden enquête waren er vele leden, die het niet zo belangrijk vonden, dat een financieel verslag in de "TANK" werd opgenomen.

Toch wil ik dit doen, en wel als verantwoording, omdat de geldelijke zaken mede de gang van zaken bepalen, de TWENOT betreffende, en het tenslotte ons aller geld is, dat in de organisatie is gestoken.

Het is een goed half jaar geworden, dankzij extra inkomsten als:

- ledenaanwas
- verkoop proefexemplaren
- verkoop oude nummers
- verloting Amsterdam.

Per 1 januari 1978 zal het abonnement per jaar gaan lopen, echter wel met de mogelijkheid van een 2x halfjaarlijkse betaling.

OVERZICHT 1^e HELFT 1977.

IN

abonn.1^e helft 1977 f412,-
abonn.2^e helft 1977 f332,-
oude nummers f 50,-
proefexemplaren f 52,50
verloting Amsterdam f 62,-
overige inkomsten f 45,12

f953,62
=====

UIT

tekort 1976 f194,87
kantoormiddelen f308,45
postzegels f197,60
fotocopiees f 7,25
renovatie Enot-fote-archieff 92,50
overige uitgaven f 12,-

te goed 1^e helft 1977 f140,95

f953,62
=====

BEGROTING 2^e HELFT 1977.

te goed 1^e helft 1977 f140,95
abonn.2^e helft 1977 f228,-

f368,95
=====

kantoormiddelen f 50,-
postzegels f132,-
fotocopiees f 10,-
TWNOT-bijeenkomst f 40,-
begroot tegoed 2^e helft '77 f136,95

f368,95
=====

RESULTATEN van de ENQUETE. (2)B., t.a.v. de modelbouw1. Wat zijn de door u meest gebruikte schalen?

1/87 : 2 (pasklare Roco-modellen)
 1/76 : 10
 1/72 : 6
 1/48 : 3
 1/43 : 1 (Solido:metaal)
 1/35 : 15
 1/32 : 5
 1/25 : 2
 1/15 : 2

2. Welk merk heeft uw voorkeur?

1. Tamiya	18
2. Revell	16
3. Airfix	11
4. Nichimo	6
5. Bandai	5
Monogram	5
Heller	5
8. Max	4
Matchbox	4
Hasegawa	4
11. Fuyimi	3
12. Roco	2
Solido	2
14. Aurora	1

3. Welke combinatie van B1 en B2 bevat(len) het best?

1.	Tamiya 1/35	12
2.	Revell 1/35	6
3.	Airfix 1/76	3
	Revell/Eschi 1/72	3
5.	Heller 1/35	2
	Monogram 1/35	2
	Airfix 1/32	2
	Roco 1/87	2
	Fuyimi 1/76	2
	Nichimo 1/35	2
11.	Bandai 1/48	1
	Max 1/35	1
	Tamiya 1/25	1
	Matchbox 1/76	1
	Monogram 1/32	1
	Solido 1/43	1

In de beantwoording van bovenstaande vragen is het aantal keren dat een bepaald antwoord is gegeven er achter vermeld.

In 't volgende nummer worden de antwoorden t.a.v. de TWENOT-organisatie en het blad de "TANK" verwerkt.

VINDPLAATSEN ECHTE TANKS.

Wij werden attent gemaakt op onderstaande drie 'in het staande' tanks door H. de Haan uit Assendelft; op de laatste maakte ons ook opmerkzaam B.A. Fonck uit Vlissingen, die er tevens wat materiaal over stuurde.

- a. In Celles (bij Dinant, België), waar de N48 de weg Achêne-Hulsonniaux kruist, staat het skelet, want meer is het niet (wielen ontbreken, e.d.) van wat eens een Panther-tank is geweest.
- b. In Wiltz (Luxemburg) staat bovenop een heuvel een Sherman met het kanon op Wiltz gericht. Deze tank is in vrij goede staat, en heeft de volgende opschriften:
 achterkant: 707 Δ - B9
 zijkant achter: USA 3038800
 zijkant midden : Blood 4 Guts.
- c. In Westkapelle (Zeeland) staat een nog niet zolang geleden opgeknapte Sherman; dit is door de Engelsen gedaan in één van hun militaire werkplaatsen in Antwerpen.
 Na de Geallieerde bombardementen op Walcheren in de herfst van 1944, was het gehele eiland onder water, behalve de duinenrij met daarin de door Duitsers bezette bunkers. Op 1 november volgden landingen bij Vlissingen en Westkapelle. Bij Westkapelle waren dit Engelse mariniers, met kleinere eenheden Belgische, Nederlandse en Noorse collega's en tevens Engelse tankeenheden. Daaronder was ook deze Sherman, toen nog voorzien van kettingen, die al zwaaiende de in de weg liggende mijnen tot ontploffing moesten brengen.

DE DUITSE SS-PANZER DIVISIES. I.

De SS-Panzer Divisies hebben in de Tweede Wereldoorlog een uiterst belangrijke rol gespeeld.

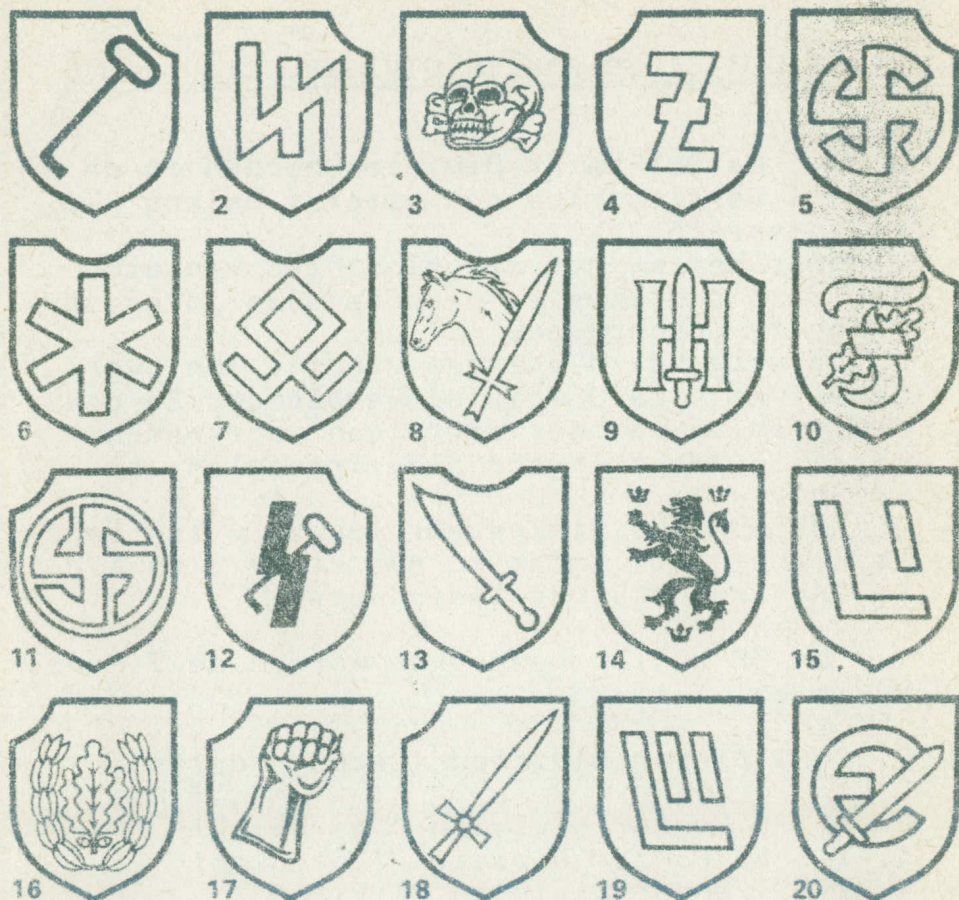
Vandaar dat wij het zinvol achten van elk van deze divisies de geschiedenis in grote lijnen te beschrijven.

Op de volgende bladzijden vindt u een overzicht van alle SS-divisie-emblemen. Zo deze emblemen op pantservoertuigen voorkwamen, waren ze meestal voorop de frontplaat te vinden.

Van de 39 SS-divisies verdienden velen deze benaming niet, omdat ze qua sterkte en aantallen lang niet volledig waren.

Van de SS zullen besproken worden de 7 Panzer Divisies, t.w.:

1. I SS Panzer Division 'Leibstandarte
Adolf Hitler'
2. II SS Panzer Division 'Das Reich'
3. III SS Panzer Division 'Totenkopf'
4. V SS Panzer Division 'Wiking'
5. IX SS Panzer Division 'Hohenstaufen'
6. X SS Panzer Division 'Frundsberg'
7. XII SS Panzer Division 'Hitlerjugend'.

- 1 I SS-Pantserdivisie
'Leibstandarte'
- 2 II SS-Pantserdivisie
'Das Reich'
- 3 III SS-Pantserdivisie
'Totenkopf'
- 4 IV SS-Pantsergren. Div.
'Polizei'
- 5 V SS-Pantserdivisie
'Wiking'
- 6 VI SS-Bergdivisie
'Nord'
- 7 VII SS-Bergdivisie
'Prinz Eugen'
- 8 VIII SS-Cavaleriediv.
'Florian Geyer'
- 9 IX SS-Pantserdivisie
'Hohenstaufen'
- 10 X SS-Pantserdivisie
'Frundsberg'

- 11 XI SS-Vrijw. Pantsergren. Div.
'Nordland'
- 12 XII SS-Pantserdivisie
'Hitlerjugend'
- 13 XIII SS-Bergdivisie
'Handschar'
- 14 XIV SS-Grenadierdivisie
'Galizische No I'
- 15 XV SS-Grenadierdivisie
'Letland No. I'
- 16 XVI SS-Pantsergren. Div.
'Reichsführer SS'
- 17 XVII SS-Pantsergren. Div.
'Götz von Berlichingen'
- 18 XVIII SS-Vrijw. Pantsergren. Div.
'Horst Wessel'
- 19 XIX SS-Grenadierdivisie
'Letland No. II'
- 20 XX SS-Grenadierdivisie
'Estland No. I'

21

22

23

24

25

26

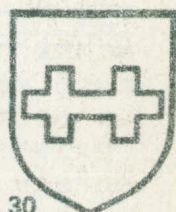
27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

- 21 XXI Gebirgsdivision der Waffen-SS
'Skanderberg'
22 XXII SS-Freiwillige Kav. Div.
'Maria Theresia'
23 XXIII SS-Vrijw. Pantsergren. Div.
'Nederland'
24 XXIV Gebirgsdivision der Waffen-SS
'Karstjäger'
25 XXV Waffen-SS-Grenadierdiv.
'Ungarn No. II'
26 XXVI Waffen-SS-Grenadierdivisie
'Ungarn No. III'
27 XXVII SS-Vrijw. Grenadierdivisie
'Flandern No. I'
28 XXVIII SS-Vrijw. Pantsergren. Div.
'Wallonien'
29 XXIX Waffen-SS-Grenadierdivisie
'Italien No. I'
30 XXX Waffen-SS-Grenadierdivisie
'Rusland No. II'

- 31 XXXI SS-Freiw. Gren. Div.
32 SS-Freiw. Gren. Div.
'Böhmen u. Mähren'
33 XXXII SS-Vrijw. Grenadierdivisie
'Januar 30'
34 XXXIII Waffen-SS-Grenadierdivisie
'Charlemagne'
35 XXXIV SS-Grenadierdivisie
'Landstorm Nederland'
36 XXXV SS-Pol. Gren. Div.
'Polizei Division II'
37 XXXVI Waffen-SS-Grenadierdiv.
'Dirlewanger'
38 XXXVII SS-Vrijw. Grenadierdiv.
'Lützow'
39 XXXVIII SS-Pantsergren. Div.
'Nibelungen'

BRIEVEN VAN LEDEN.

J. Janse uit Willemstad stuurde uitgebreide informatie over de T54 en de T55:

T54 Proefmodel: bouwjaar 1947, oplopende onder-achterzijde toren, (lijkt enigszins op de achterzijde van de toren van de M48A2). Geen manchets op de mondingsloop; ladersluik verhoogd; Christie loopwerk, 5 loopwielen, waarvan de eerste een grotere tussentuimte met de tweede vertoont.

T54 : afgeronde toren, geen manchets om de mondingsloop; 7.62 mitr. in de boeg.

T54-A : voorzien van mitr. tegen luchtdoelen op de toren bij het ladersluik. Coax- en boegmitr. Loop voorzien van manchets om de monding. Hoofdbewapening: 100mm D-10T gemodificeerd tankkanon.

T54-A(M): Als T54-A, echter met een horizontale bracket voor IR-schijnwerper. Kanon vertikaal gestabiliseerd.

T54-B : Als T54-A(M) echter met IR-schijnwerper voor de comm. Vertikaal bracket voor de IR-schijnwerper. Kanon horizontaal en vertikaal gestabiliseerd. Geen boegmitr. Kan snorkelen en heeft N.B.C.- (A.B.C.-) bescherming.

T54 X : Overgangsmodel naar de T55. Heeft 43 schoten i.p.v. 34 in voorraad. Geen luchtdoelmitr. Slechts enkele exemplaren.

T55 1^e model: Als T54-B, het ladersluik is naar voren geplaatst en ligt verzonken in het torendek. De cupola ligt eveneens verzonken. Bouwjaar 1958. Hoofdbewapening: 100mm D-10T2S gemodificeerd kanon, hor. en vert. gestabiliseerd, ingebouwde computer.

T-55 2^e model: Ladersluik iets verhoogd, evenals het commandoluik; beide luiken zijn voorzien van afdichting tegen straling en stof.

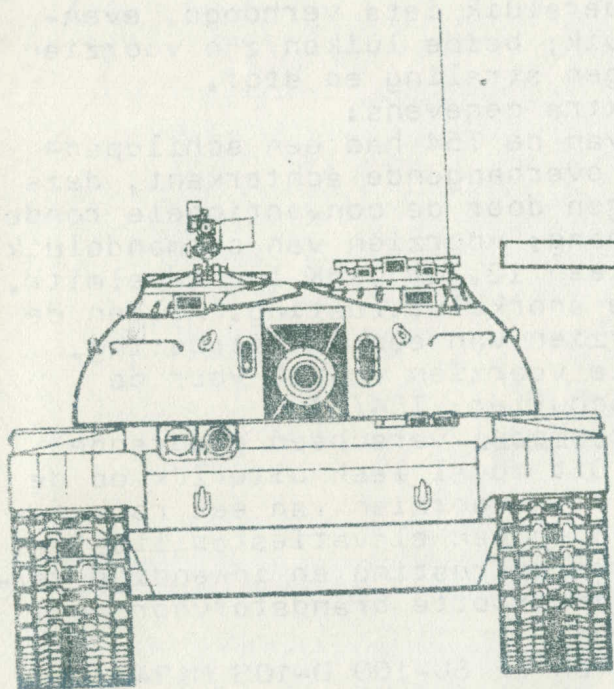
Extra gegevens:

Het eerste model van de T54 had een schildpadachtige toren met overhangende achterkant, deze werd later vervangen door de conventionele ronde toren zonder overhang; voorzien van commandoluik en ladersluik met een 12.7mm DshK luchtdoelmitr. en geen ingebouwde snorkeluitrusting. Alleen de chauffeur was voorzien van een IR-uitrusting. Later werden enkele voorzien van IR voor de commandant en de schutter: T54(M).

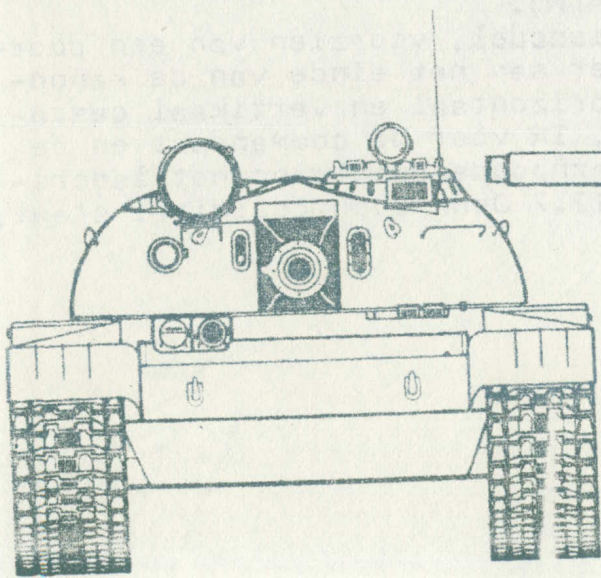
Het tweede produktiemodel verscheen gedurende 1956 in Hongarije. Dit model leek uiterlijk op de eerste T54, was echter voorzien van een rookafzuiger op het kanon en een elevatiestabilisator. Enkele hadden snorkeluitrusting en inwendige veranderingen en een vergrootte brandstofvoorraad. Productie begon 1954.

Het kanon was dat van de SU-100 D-10S M1944, omgedoopt in D-10TG. Ook is het voertuig voorzien van een 12.7mm DshK luchtdoelmitr. Met IR-uitrusting voor de commandant en de schutter heet dit voertuig T-54A(M).

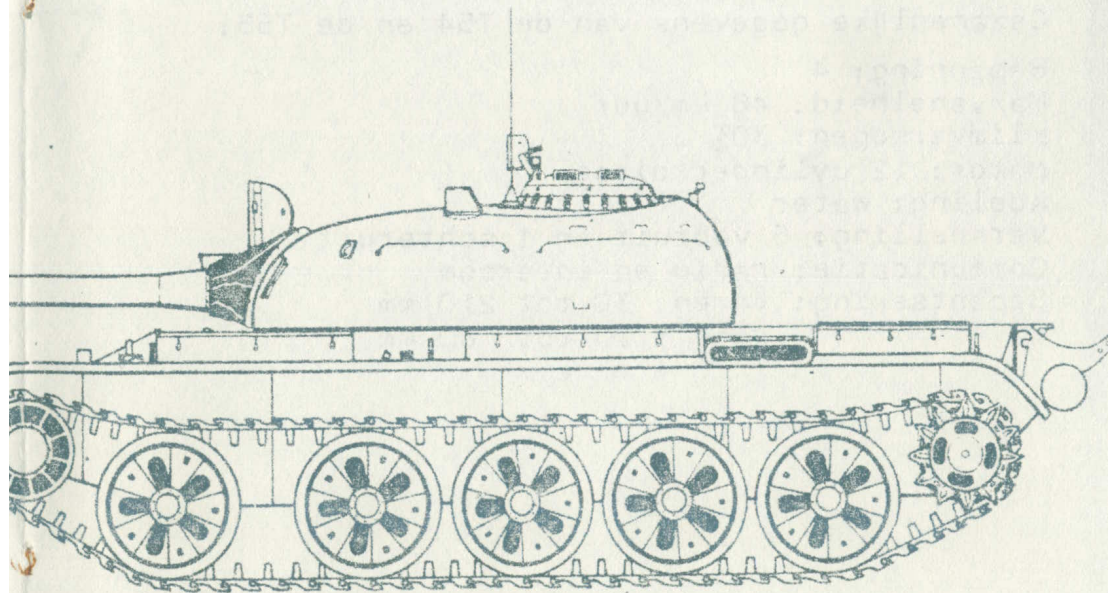
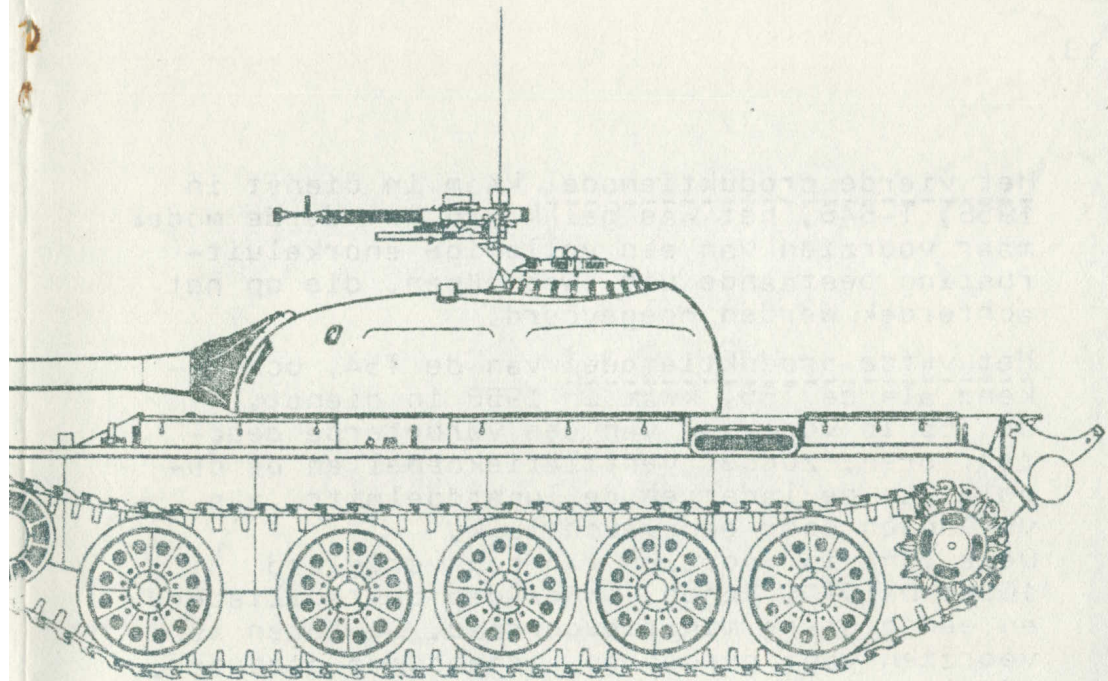
Het derde produktiemodel, voorzien van een doorboorde rookafzuiger aan het einde van de kanonloop, heeft een horizontaal en vertikaal gestabiliseerd geschut, IR voor de commandant en de schutter en een verhoogde cupola op het ladersluik, waarop een 12.7 DshK luchtdoelmitr. staat.

T-54

T-55

Het vierde produktiemodel kwam in dienst in 1958, T-54B, het was gelijk aan het derde model maar voorzien van een volledige snorkeluitrusting bestaande uit twee pijpen, die op het achterdek werden meegevoerd.

Het vijfde produktiemodel van de T54, ook bekend als de T55, kwam in 1958 in dienst.

De T55 is voorzien van een verbeterde gegoten toren, zonder ventilatiekoepel en de cupola van de lader en de luchtdoelmitr. zijn vervangen door een vluchtluik.

Deze tank is voorzien van een verbeterd 100mm D-10T2S kanon, tweezijdig gestabiliseerd en een grotere munitievoorraad. De toren is voorzien van: gyroscoop, ingebouwde computer, IR-uitrusting en snorkel. Ook is een krachtiger motor ingebouwd.

Gezamenlijke gegevens van de T54 en de T55:

Bemanning: 4

Max.snelheid: 48 km/uur

Klimvermogen: 30%

Motor: 12 cylinder diesel

Koeling: water

Versnelling: 5 vooruit en 1 achteruit

Communicatie: radio en intercom

Bepantsering: toren: 30 tot 210 mm

romp : 20 tot 80 mm

J. van Ee uit Naarden maakt ons attent op het volgende:

Van 30 april tot 1 september a.s. is er een speciale tentoonstelling in het 'Vestingmuseum' (Kazemat Y) in Naarden; deze is getiteld: 'Soldaatje spelen'. Te zien zijn: 550 modellen van soldaten, gemaakt van papiermaché, schaal 1/25, hoogte 7 cm, van het Duitse fabrikaat Hausser-Elastolin. Zij werden gefabriceerd vóór en tijdens de Tweede Wereldoorlog. O.a. zijn de volgende tafelen te zien: een detachement Belgische Rijkswacht en Belgische soldaten, Schotse Hooglanders, een parade rond 1930 voor Von Hindenburg en Von Mackensen van de Reichswehr, lucht- en antiluchtwapens, granaatwerpers, een Duitse kustbatterij, Italiaanse soldaten, Kon. Wilhelmina te paard, Nederlandse en Franse soldaten, de eerste tank, een telegraafwagen en vele andere zaken.

Het Vestingmuseum zelf is ook zeer interessant vanwege de permanent aanwezige kanonnen (oud), uniformen, en natuurlijk de vesting zelf!

Het museum is geopend van 1 mei t/m 30 september, dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.30 uur, 's maandags, zaterdags en op zon- en feestdagen van 12.00-17.00 uur. Van 1 oktober tot en met april alleen geopend in de weekends van 12.00-17.00 uur. Toegangsprijs + f2,- p.p.

Een toernee langs elf plaatsen in ons land maakt de tentoonstelling "300 jaar Korps Artillerie". Deze wil een overzicht geven van de Nederlandse Artillerie van vóór 1677 tot heden. Misschien wordt uw woonplaats ook aangedaan!

F. Bergmans uit Venray stuurde mij de copy van een artikel dat in Elseviers Magazine heeft gestaan met als kop: 'Amerikaans-Westduitse tankslag', betrekking hebbende op de testresultaten van de Leopard 2AV, uitgevoerd door de Amerikanen.

De Amerikanen zouden hun XM-1 op dubieuze gronden superieur verklaard hebben boven de Duitse tank. In ruil voor de bouwtekeningen van de Leopard, zouden de Duitsers die van de Amerikaanse tank krijgen, hetgeen nog steeds niet is gebeurd. Op wens van de U.S.A. hadden de Duitsers hun Leopard 2 aangepast, zodat de Leopard 2AV ontstond, en nu beweren de Amerikanen met een stalen gezicht, dat de Leo 6 ton te zwaar is en vier cm te hoog en zes cm te breed!

Het Zwitserse blad 'International Defense Review' waagde het zelfs het Amerikaanse kanon als 'technologisch schroot' te betitelen en inferieur aan de Duitse tankbewapening.

Voor de vergelijkende schietoefeningen hadde de Duitsers, volgens het verdrag, een gewone tankbemanning mee van huis genomen, terwijl de Amerikanen specialisten voor deze gelegenheid hadden getraind!

De beide tankconcurrenten moesten tegen elkaar in het strijdperk op gebaande wegen; voor de XM-1 de enige mogelijkheid om zijn Duitse concurrent bij te houden!

De Amerikanen zijn duidelijk bang het op de internationale markt te verliezen van de Duitsers; net als met de M-60 tank mochten zij de gaten in de markt dichten, nadat de rest al voorzien was van niet-Amerikaanse tanks.

VRAGENRUBRIEK.

De rij wordt geopend met een vraag van H.J. de Haan uit Assendelft:

Vraag: Welke zijn de 4 pantserwielvoertuigen die de mobiele eenheden van de Rijkspolitie heeft gekregen ?

Antwoord.:

Voor het antwoord hebben we het boek : Jane's World Armoured Fighting Vehicles van Christopher F. Foss opengeslagen. Onder het hoofdstuk Armoured Personnel Carriers op pag. 234 lezen we het volgende:

Great-Britain: AT-104 en AT-105: Internal Security Vehicles.

Fabrikant: GKN Sankey Ltd, Wellington, Shropshire.
Status: De AT-104 is in dienst bij de Royal Brunei Malaya Police Regiment en de Nederlandse Rijkspolitie (Dutch State Police staat er).

De AT-105 heeft juist zijn proeven achter de rug en wordt waarschijnlijk dit jaar (1976) in productie genomen.

Het handelt bij de Rijkspolitie dus om de GKN Sankey AT-104 Internal Security Vehicle.

Ontwikkeling:

In 1970 realiseerde de firma Sankey (die o.a. voor het Britse leger de FV 432 gepantserde rusvoertuigenseries bouwde) zich dat er behoefte bestond aan een goed bepantserd voertuig t.b.v. binnenlandse veiligheid. Het eerst gebouwde model was de 4x2 AT-100, welke in 1971 werd afgeleverd; doch deze werd niet in productie genomen. Het werd opgevolgd door de AT-104 in 1972 en de AT-105 in 1974.

Omschrijving:

De romp van de AT-104 is geheel van gelaast pantserstaal. De motor zit voor in het voertuig in een geheel gepantserde kast. De be-

stuurder zit achter de motor en is voorzien van in totaal kogelvrijeglazen blokken voor uitzicht. Zowel modellen voor links- als rechtsrijdend verkeer zijn verkrijgbaar. Het personeelscompartiment bevindt zich aan de achterzijde van het voertuig, terwijl aan weerszijden van de romp een enkele deur is aangebracht. Een totaal van zeven kijk/schietluiken zijn aangebracht in de romp en door de firma GKN is een kogelgewricht ontwikkeld zodat de bemanning van binnenuit het voertuig met hun wapen kunnen vuren.

De commandocupole zit midden op het dak en sluit door middel van een enkel groot luik bovenop. Vier kogelvrij glazen blokken verschaffen rondom zicht. De bemanning zit op klapstoeltjes aan weerszijden van de romp. De AT 104 is uitgerust met een Allison AT540 automatische transmissie met 4 versnellingen en 1 achteruit. De remmen zijn hydraulisch en alle types hebben stuurbevestiging.

Een groot assortiment van wapenmonteringen en overige apparatuur is beschikbaar, waaronder een in de toren gemonteerd machinegeweer, een machinegeweer op affuit, rookgranaatwerpers, air-conditioning, verwarming, zoeklichten, extra elektrische generator, een hydraulisch werkende barricade opruimer, een hydraulische lier met een trekkracht van 5 ton en andere voorzieningen.

Technische gegevens:

lengte: 549 cm; breedte 244 cm; hoogte 249 cm (met cupola); gewicht 8 ton, beladen 8,9 ton. bemanning 2+9. Max. snelh. 80 km/u, a tieraardius 640 km. Motor: 6 cyl. Bedford b nzinemotor, 134 pk bij 3300 rpm of een 6 c. l. Bedford Diesel met 98 pk bij 2600 rpm. Pantsering 6-12½ mm.

Een tweede vragensteller is A.Velema uit Assen:

zijn eerste vraag luidt:

-Wat is het verschil ev. overeenkomsten tussen de BTR 40P(B) en de BRDM 1/2?

In de eerste plaats zijn deze beide voertuigen bedoeld als verkenningvoertuig, en zijn ze gesignaleerd bij verkenningseenheden en luchtlandingseenheden.

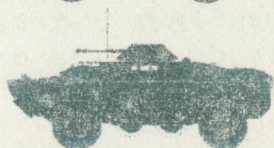
Het gaat om 2 verschillende voertuigen, beide zowel met een oude als een nieuwe benaming:

<u>oude benaming</u>	=	<u>nieuwe benaming</u>
BTR-40P	=	BRDM-1
BTR-40PB	=	BRDM-2

BRDM-1

BRDM-2

- de oudere BRDM-1 had de motor voorin, wat aan de vorm duidelijk is te zien; de BRDM-2 heeft de motor achterin geplaatst.
- het gewicht steeg van 5,6 ton naar 7 ton.
- de BRDM-1 had 4 kleine extra wielen (2 aan iedere kant), die alleen gebruikt werden in moeilijk terrein. De BRDM-2 heeft deze wielen niet meer.

- beide voertuigen zijn amfibisch.
- in de BDRM-2 zijn filters geplaatst, die de bemanning bescherming moeten bieden tegen N.B.C.-gevaar (Nucleair Biologisch Chemisch). Het oude model gaf deze bescherming niet.
- de bepantsering van beide voertuigen gaat tot 10 mm.
- had de BRDM-1 een bemanning van 5, de BRDM-2 heeft er een van 4.

Zijn tweede vraag is: heeft u gegevens van het Duitse voertuig 'ATAK'?

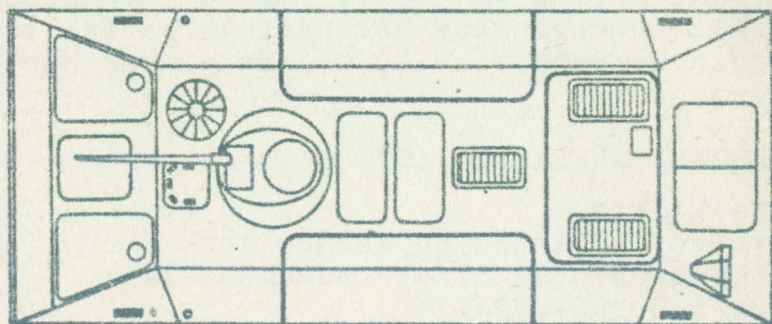
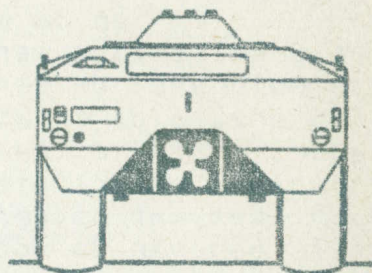
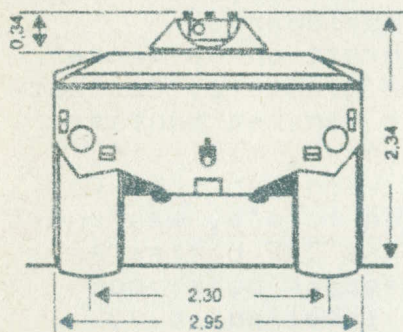
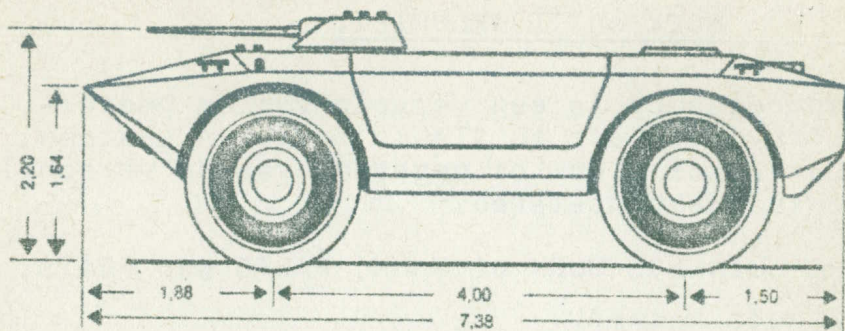
In het jaar 1966 kwam het prototype ATAK klaar, werd getest, maar kwam nooit in produktie. De idee die er achter stak, was die van een voertuig dat veelzijdig was, hetgeen al af valt te leiden uit zijn naam: ATAK = Amphibien-Transport-Aufklärung-Kampf.

Opvallend zijn de zeer grote banden, die het bijna 9 ton zware voertuig² een bodemdruk geven van minder dan 0,5 kg/cm².

De chauffeur zit vooraan in het midden, daarachter de kleine draaibare toren met 20mm geschut. Onder de toren is de plaats van de commandant. Links en rechts schuin achter hem is plaats voor 2x 4 PanzerGrenadiere.

Motor en aandrijving zijn midden achter de toren te vinden.

Het aantal pk's bedraagt 170, terwijl de snelheid ongeveer 65 km/uur is, op de weg.

'ATAK'

BOEK en TIJDSCHRIFT.

Onderstaande is een vervolg van de boekbeschrijvingen die in "TANK" 5 hebben gestaan. Daar vindt u ook de gegevens van de verschillende boekhandelaren.

- THE GUINNESS BOOK of TANK, FACTS and FEATS.

Kenneth Macksey.

Uitgever: Guinness Superlatives LTD.

ISBN 900424095

Verkrijgbaar: Boekhandel Houtschild, Den Haag
en De Weert, Apeldoorn.

Dit Engelstalige werk beschrijft op de manier van Guinness: de eerste, de grootste, de laatste, enz. ; de ontwikkeling van het pantserwapen, waarbij ditmaal de mensen, militair, technisch of politiek niet vergeten zijn. Verlicht met wat minder bekende foto's, waaronder zelfs een van de vooroorlogse DAF pantserwagens, is dit een prettig leesbaar boek; ook hier een aanzienlijk aantal tabellen, b.v. belangrijke gevechten met naam en data, evenals het aantal tanks van beide partijen, die aan deze gevechten deelnamen. Dit tot en met de juni-oorlog van 1967. Voor de modelbouwer is dit boek vanwege het geringe aantal tekeningen op schaal, n.l. 0, wat minder aan te bevelen.

- RUSSIAN TANKS 1900-1970

John Milsom

Uitgever: Galahad Books New York

Verkrijgbaar: De Slegte Boekhandel.

ISBN 0-88365-052-5

Dit Engelstalige boek geeft een compleet over-

zicht van de Russische ontwikkeling op het gebied van de gepantserde voertuigen, beginnend bij het eerste Russische prototype de 'Vezdekhod' t/m de bekende T-62 en de T-10M. Er zijn slechts twee tekeningen op schaal, n.l. de T-34 en de KV-1. Ook dit boek is verluicht met zeer veel foto's: van elke tank die het prototype-stadium heeft bereikt is wel een afbeelding. Het boek begint met 80 pagina's beschrijving van de mechanisatie van het Russische leger, waarbij steeds wordt verwezen naar de op dezelfde pagina's afgebeelde voertuigen. Daarna zijn er 74 pagina's met een meer technische omschrijving van de tanks. Ook hier zijn weer tabellen met alle mogelijke gegevens.

- ENCYCLOPEDIA OF TANKS.

Duncan Crow and Robert J. Icks

Uitgever: Barrie and Jenkins.

Verkrijgbaar: Verwijs Boekhandel, Prinsessegracht, Den Haag.

ISBN 0214 20080 9

Dit verzamelwerk is van de handen van de Engelse en Amerikaanse meesters op het gebied van de tank. De eerste 124 pagina's behandelen de tank in zijn onderdelen apart, b.v. besturing, communicatie, vering, tracks, bepantsering, bewapening, enz. Daarna een overzicht van alle tanks der wereld t/m 1973 per land omschreven; ook de afgeleide tanks worden beschreven. Daarna een indrukwekkende boekenlijst. De prijs is ongeveer f60,-, het boek is echter wel zeer volledig. De modelbouwer zal er niet enorm veel informatie uit kunnen putten.

- DIE PANZERKAMPFWAGEN I UND II UND IHRE
ABARTEN.

Walter J. Spielberger.

Uitgeverij: Motorbuchverlag Stuttgart.

ISBN 3-87943-335-6.

Verkrijgbaar: Boekhandel Houtschild

Papestraat 13, Den Haag.

In dit Duitstalige boek een zeer uitgebreide beschrijving van de lichtste Duitse tanks: PzKpfw I en PzKpfw II. Veel foto's verlichtigen het geheel. Voor de modelbouwer zullen van belang zijn de aanzichten in de schalen 1/76 en 1/48. Ook gaat dit boek wat dieper in op de afgeleide voertuigen, zoals bergings-tanks, amfibische uitrusting, bruggeleggers en tankjagers.

Gezien de prijs is dit boek voor de Duits-gerichte tankofiel: + f45,- voor een boek van 162 pagina's met grote letters en nog grotere foto's.

- DER PANZERKAMPFWAGEN IV UND SEINE ABARTEN.

Walter J. Spielberger

Uitgever: Motorbuchverlag Stuttgart

ISBN 4-87943-402-6

Verkrijgbaar: Boekhandel Houtschild

Papestraat 13, Den Haag.

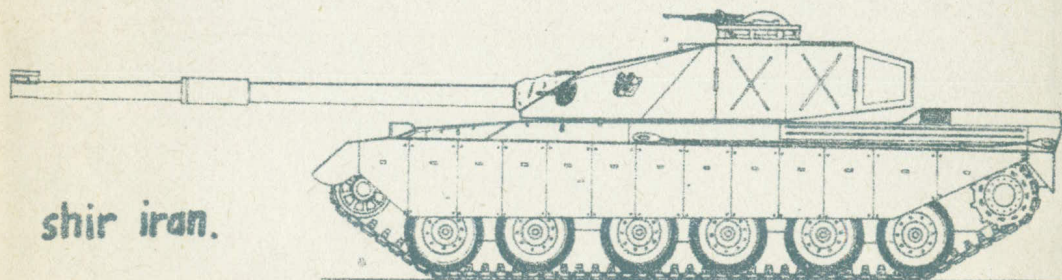
Dit eveneens Duitstalige boek geeft een uitstekend overzicht van de ontwikkeling van de PzKpfw IV met zijn afleidingen. Zowel in- als uitwendig krijgt dit voertuig een beschrijving. Voor dit boek geldt echter hetzelfde: vrij kostbaar, maar zijn prijs waard.

MODERNE TANKONTWIKKELING.

Eindelijk begint het voor de leek duidelijk te worden, hoe het zit met de Britse levering van Chieftains aan Perzië:

- In 1971 werd het contract getekend voor de levering van 707 Chieftain Mk.5P-tanks en 71 Chieftain ARLV (FV4204), recovery tanks. Deze zijn nu in Iran.
- Daarna kwam er een order van nog eens 150 Mk.5P Chieftains, waarvan de levering nu gaande is.
- Eind 1974 kwam de order door voor 1200 SHIR IRANs 2 (=de leeuw van Perzië).
- Aan deze serie vooraf gaan: 150 SHIR IRAN 1-tanks + 175 verbeterde versies van de FV4204 recovery tanks; de laatste serie is bedoeld om de Perzen vertrouwd te doen raken met de nieuwe tank.

Samenvattend: 1^e serie: 707 Chieftains Mk.5P.
                   71 Chieftains ARLV.
 2^e serie: 150 Chieftains Mk.5P.
 3^e serie: 150 SHIR IRAN 1 (eigenlijk omgebouwde Chieftains)
                   175 verbeterde Chieftain ARLV (FV4204)
 4^e serie: 1200 SHIR IRAN 2 (de eigenlijke nieuwe tank).

shir iran.

De naam van de uitverkoren XM-1 van Chrysler is : ABRAMS.

EEN VERLAAT SCHOT.

Enige maanden geleden was het volgende vreemde bericht in de kranten te lezen:

- PIJNACKER. Bij werkzaamheden van de explosievenopruimingsdienst is een granaat uit de loop van een oud scheepskanon gevlogen. De gevolgen van het inslaan van de granaat zijn beperkt gebleven tot een brandje dat op de zolder van een huis ontstond.

Het kanon, vermoedelijk afkomstig van een Duitse Schnellboot was opgebaggerd in de Nieuwe Waterweg en enkele jaren geleden gekocht door de firma Van der Kooij te Pijnacker, een bedrijf waar o.a. wordt gesloopt. Pas voor enige maanden heeft men de explosievenopruimingsdienst gewaarschuwd. Op een stil landweggetje zou de hele zaak tot ontploffing worden gebracht. Het gevolg daarvan was, dat de granaat de loop uitvloog.

Zelfs na ruim 30 jaar werd dit middelzware Krupp-kanon nog gevaarlijk!

Navraag bij de Firma Van der Kooij leverde nog het volgende feit op: de afstand van het landweggetje naar het huis waar de granaat in terecht kwam, bedroeg 800 meter!

TE KOOP.

R.H.Evers, [REDACTED], Hilversum
biedt te koop aan:

- 'Stalingrad' door Plievier. Uitgeverij Kroonder. f5,-
- 'Panzeraufklärer' door Brandt/Reibert, Uitgeverij:Mittler Verlag. f2,-
- 'Tegenaanval'. folspocket. f1,-
- 'Entwicklung der Panzerwaffe im Deutschen Heer zwischen beiden Weltkriegen', door Senf. f1,-
- 'Soldaat overzee' Uitgeverij Smit en Zoon. f3,-
- 'Shoulder Sleeve insignia USA' .f5,-

H.de Haan, [REDACTED], Assen-
delft (N.-H.) biedt aan:

- Onze Koninklijke Landmacht 1. Alken 169
- Onze Koninklijke Landmacht 2. Alken 170
- Onze Koninklijke Landmacht 3. Alken 171
- Omze Koninklijke Landmacht 5. Alken 173

Buiten de verzendkosten zijn er geen verdere kosten aan verbonden (!).

FOTOSERVICE.

De vorige keer is gerept over het foto-archief, dat alle pantservoertuigen en ander materieel van het prille begin tot op heden zal bevatten.

Dit oud-ENOT-archief van Evers in Hilversum wordt in zijn geheel opnieuw opgebouwd en bevat ongeveer een 3500-tal foto's.

Mettertijd zal dit archief gereed zijn om aan alle eventuele foto-aanvragen te voldoen.

Voor het moderne materieel blijft het adres:
W.P.Bos

De foto's van Bos zijn zeer goed en bovendien te verkrijgen tegen een zeer schappelijke prijs.

OUDE NUMMERS.

De nieuwere leden wil ik gaarne attent maken op het feit, dat sommige 'back'-nummers nog slechts in zeer beperkte voorraad aanwezig zijn. Daarom het volgende overzicht van de nog te verkrijgen oude nummers.

nr.1	: 2	nr.4	: 2
nr.2	: 11	nr.5	: 18
nr.3	: 7	nr.6	: 18
Index 1976	: 4		

Elk nummer kost f4,-; de Index 1976 wordt gratis geleverd, indien leden de nummers 1 t/m 3 bestellen. Prijzen zijn incl. porto.

